

Lieve mensen, Gemeente van Jezus Christus,

Het is vandaag de eerste zondag van de voleinding. De laatste weken van het kerkelijk jaar staan in het teken daarvan. Wij zien in geloof uit naar de vervulling van Gods belofte en de voltooiing van Gods wil in de nieuwe hemel en de nieuwe aarde: het koninkrijk van liefde, vrede en recht, waarin allen zullen delen in het goede leven en het goede der aarde, dat God ons geschonken heeft.

In dankbaarheid voor al die gaven van de aarde zien wij naar de vervulling en voltooiing van het Koninkrijk uit. Het is de horizon van ons bestaan, het perspectief van ons leven. Maar wij doen dat in een wereld, die daar niet erg op lijkt. Een wereld waarin weinig te zien is van dat Koninkrijk, dat met Jezus reeds onder ons begonnen is. Ja het Koninkrijk verdwijnt maar al te vaak achter de horizon en het perspectief wordt ons ontnomen door wat we om ons heen zien gebeuren.

Wij leven in een wereld waarin geweld en onmenselijkheid aan de orde van de dag is. Zoals vorige week en deze week de aanslagen in Frankrijk en Oostenrijk. Het houdt maar niet op. Wij leven in een wereld waarin het geweld van de natuur telkens weer vele slachtoffers eist zoals afgelopen week de aardbeving en tsunami in Turkije en Griekenland. Wij leven in een wereld, waarin tallozen geen deel hebben aan de overvloed van de aarde, honger lijden en in armoede moeten leven. Het perspectief van het Koninkrijk wordt telkens weer verduisterd en lijkt soms helemaal te verdwijnen achter de ellende. Voor velen is er heel weinig om dankbaar voor te zijn.

Wat doe je in zo'n tijd met het geloof, dat God met ons op weg is naar dat Koninkrijk? Wat doe je? Zet je het in de ijskast, stop je het weg, begraaf je het? Of hanteer je het als een vlucht uit de kille werkelijkheid? Ja wat doe je ermee? Of anders gezegd, wat doet het geloof met jou? Daarover gaat het in de gelijkenis van de talenten. De vraag die daarin aan de orde is, is: hoe leef je met je geloof naar het Koninkrijk toe?

Jezus bereidt zijn leerlingen voor op zijn naderende afscheid. Hoe zullen zij zonder zijn lijfelijke aanwezigheid de toekomst van het Koninkrijk tegemoet leven? Want God blijft op weg naar die toekomst. God laat in zijn liefde en genade de aarde niet aan haar lot over, maar zal de aarde voltooiën, tot haar bestemming brengen. De bestemming van een leefbare en bewoonbare aarde. Want niet tot een chaos heeft God de aarde geschapen, maar ter bewoning.

Daarover gaat het in de gelijkenis van de talenten. De mens die naar het buitenland vertrekt en aan zijn slaven zijn goederen toevertrouwd is bijbels een vertrouwd beeld van God, die de mensen medeverantwoordelijk maakt voor het leven en samen- leven op Gods aarde.

God heeft de aarde met al wat daarop is- aan de mensen geschonken om die te bewerken en te bewaren tot een goede aarde, een ruimte voor het goede leven onder mensen. En de grootste gave - de goederen - die God mensen met het oog daarop in handen heeft gegeven, is Zijn Woord en Geest. Die wijzen mensen de richting om in Gods Naam van het leven en samenleven op aarde iets goeds te maken.

Voor die gave van goederen gebruikt Jezus het geven van talenten. Een talent is letterlijk een geldstuk en vertegenwoordigt een grote som geld. Maar in de gelijkenis moeten wij niet aan geld denken, evenmin aan wat wij onder talenten verstaan. Daar gebruikt onze gelijkenis andere woorden voor: nl. ieder naar het eigen kunnen: de eigen mogelijkheden, bekwaamheden. Het gaat in de gelijkenis niet om de opdracht te woekeren met onze talenten. Natuurlijk dat is op zich een goede zaak, maar daar gaat het hier niet om.

Bij de talenten moeten wij denken aan de Woorden van God en de kracht van de Geest, die God ons schenkt en dan vooral aan de inhoud daarvan: Door Woord en Geest wijst God ons een begaanbare weg naar een ten volle menswaardige samenleving. Door zijn Woord geeft Hij ons zaken - talenten - in handen, waar mee wij kunnen bouwen aan die toekomst: zaken als liefde en ontferming, vergeving en verzoening, gerechtigheid en menselijkheid, vrijheid en solidariteit. En de verhalen van God met mensen en van mensen met God laten zien

hoe positief die talenten uitwerken, als mensen er daadwerkelijk mee aan de slag gaan:

als zij daadwerkelijk de naaste liefhebben en respecteren als medemens,
als zij daadwerkelijk zich ontfemen in zorg en aandacht voor kwetsbare mensen,
als zij daadwerkelijk bereid zijn te vergeven en te zoeken naar wegen die naar verzoening leiden,
als zij daadwerkelijk mensen recht doen,
als zij daadwerkelijk mensen in vrijheid de ruimte en de mogelijkheid geven om van het leven iets te maken,
als zij daadwerkelijk de verbondenheid van mensen met elkaar vorm geven

Om die zaken gaat het bij de talenten, dus om woorden van God, die geconcretiseerd willen worden met het oog op de samenleving van mensen. En hij noemt het talenten (een fikse waarde in geld), omdat de woorden van God kostbare goederen zijn, die het leven een kostbare waarde geven en tot iets goeds maken.

Ik denk niet dat het feit dat de één 5 talenten, de tweede 2 talenten en de derde 1 talent krijgt, betekent dat God de een meer geeft dan de ander. Dan voer je de gelijkenis te ver door. In het parallel verhaal in het Evangelie van Lukas is geen sprake van talenten, maar van ponden. Tien ponden, die gelijkelijk over mensen wordt en verdeeld. Bij Lukas krijgen ze dus allen het volle pond. Het volle pond van geloof hoop en liefde. Het gaat in de gelijkenis niet zozeer om de kwantiteit, maar om de kwaliteit. En de vraag is niet hoeveel krijgen mensen, maar wat doen mensen met hun geloof hoop en liefde in hun leven en samenleven. Of zij daadwerkelijk leven uit de Woorden van God en zich laten inspireren door de Geest.

Tom Naastepad, theoloog en in het verleden pastor van de Rotterdamse Sint Laurenskerk oppert een boeiende mogelijkheid van interpretatie van die 5, 2 en 1 talent. Hij interpreteert het historisch. Hij zegt:

* misschien kunnen wij bij de vijf talenten wel aan de Thora, de Wet denken: de vijf boeken van Mozes: in die vijf boeken wordt Gods liefde, vrede en recht geconcretiseerd in regels, geboden, die het goede leven tussen mensen juist mogelijk maken.

* Bij de twee talenten zou je kunnen denken Wet én Profeten, waarbij de profeten de regels van de wet telkens weer actualiseren in het licht van de samenleving van hun dagen.

* Bij het ene talent kunnen wij dan denken aan Jezus, die wet en profeten belichaamde in zijn leven en ze vervulde.

Historisch gaat het bij de vijf talenten dus om het joodse volk onderweg naar het Beloofde Land. Bij de twee talenten om het leven in het beloofde land. Bij het ene talent om de mensen, die Jezus volgen op zijn weg naar het Koninkrijk. En juist naar hen is Jezus het meest kritisch: zijn eigen volgelingen.

De eerste twee slaven gaan daadwerkelijk met de talenten aan het werk: zij leven uit het geloof, zij dragen Gods liefde metterdaad uit, zij doen de Woorden van God. Zij komen op voor recht en menselijkheid, zij zijn mensen nabij in ellende, in moeite, zetten zich in voor vrede en verzoening, zij ontfemen zich over wie een beroep op hen doet. En dat alles naar de mogelijkheden, die zij hebben en in de omstandigheden, waarin zij leven. Op het ene moment bescheiden, kleinschalig, op andere momenten ruimer, groter, al naar de mogelijkheden die zich voordoen. En dan blijkt dat het werkt en dat er meer mogelijkheden zijn dan je vaak denkt.

Je het lot aantrekken van mensen, betekent dat zij zich erkend weten in hun menswaardigheid. En dat is vaak al een hele stap. Zo schept vergeving ruimte voor een toekomst en verzoening ruimte voor vrede. Het werkt door, vaak maar stap voor stap, maar niettemin. De twee slaven maken dat duidelijk: ze verdubbelen de talenten: hun inzet leidt tot meer liefde, meer menswaardigheid, meer recht,

De grootste aandacht in de gelijkenis gaat uit naar de 3^e slaaf. Hij doet niets met het talent, met Gods liefde en genade in zijn leven. Hij leeft niet vanuit geloof, hoop en liefde. Hij doet de Woorden niet. Het geloof is voor hem een angstig bezit en hij is als de dood dat hij iets fout doet. Want wie werkt, maakt fouten, en maakt vuile handen. Hij begraaft Gods liefde en genade. Hij koestert het in zijn hart, maar doet er verder niets mee.

En waarom niet? Uit angst. Uit angst voor de Heer, en uit angst wat er met dat ene talent allemaal wel niet kan gebeuren, kan misgaan. Nu weten wij allemaal dat angst een slechte raadgever is. Angst doet mensen in

hun schulp kruipen. Uit angst sluiten mensen zich voor anderen af. Angst ziet alleen maar het slechte in anderen, heeft alleen maar oog voor wat er mis kan gaan. Angst weerhoudt je van initiatieven, want overal zie je het spook van mislukking op de loer liggen. Je kan fouten maken, de kous op de kop krijgen. Nee uit angst blijf je zitten waar je zit en je verroert je niet.

Natuurlijk er gebeurt veel onder mensen om bang voor te zijn en bang van te zijn. Die realiteit moeten wij niet wegpoetsen. Soms zijn er geen mogelijkheden aanwezig om de liefde uit te dragen, om de woorden te doen, om mensen te helpen. Soms breekt de hulpverlening je bij de handen af.

Maar ook dan blijven er dingen te doen. Inzet, actie opdat hulpverlening weer op gang kan komen, opdat er weer ruimte komt, weer mogelijkheid komt om mensen te helpen. Zo blijft er altijd wat te doen. Direct of indirect. Waar de angst de hoop en het geloof begraaft, begraaf je ook de liefde en geef je jezelf gewonnen aan de chaos en gaan mensen reddeloos verloren.

En het erge in onze gelijkenis is, dat de derde slaaf niets doet met zijn talent, met zijn geloof hoop en liefde uit angst voor God, voor de Heer. Want die zou hem kunnen afstraffen als hij fouten maakt. Nee, we kunnen beter niets doen, dan kunnen we niets verkeerd doen – denkt hij. De derde slaaf is een slechte verstaander. Met zijn woorden tekent hij een karikatuur van God, van de Heer. Hij tekent God als een angstaanjagende God: een harde, kille en strenge God. Als een God, die er op gespist is om mensen op hun fouten te pakken en af te straffen.

Ja, we hebben het er vaak van gemaakt. God als de grote boeman -God straft onmiddellijk- Maar daarmee doen wij God verschrikkelijk onrecht. God straft niet onmiddellijk. Zijn geduld is juist eindeloos, want Hij is om mens en wereld bewogen. Gods liefde is gericht op een leven waar mensen geen angst meer hoeven te hebben voor elkaar. God wil mensen juist bevrijden uit angst. Want God is niet angstaanjagend, maar God is liefde. God is groter dan ons hart. Hij pint ons niet vast op onze fouten, hij is niet gericht op afstraffing, maar is gericht op vergeving en verzoening. Zo wil Hij telkens ruimte scheppen voor ons om Zijn liefde en genade uit te dragen naar de mensen om ons heen en in de wereld rondom.

Wie in de greep is van de angst, vertekent niet alleen God, maar vertekent ook de wereld en de mensen om hem heen. Zij zien alleen maar negatieve kanten en hebben geen oog voor de positieve mogelijkheden, die het leven ook biedt. Angst vertekent andere mensen tot onmens, waar je bang voor moet zijn, maar in hun angst zien ze niet de vele medemensen, wie je het leven en samenleven in vreugde en vrede kan delen. Wie in angst gevangen zit, heeft geen hoop meer, geen geloof meer, geen liefde meer, geen leven meer. De innerlijke blokkade van de angst verhindert de derde slaaf te leven vanuit zijn geloof. Hij is niet bang voor het hachje van mens en wereld, maar enkel voor zijn eigen hachje. En hij begraaft zijn geloof. In zijn hand is de levende gave van het geloof een dood ding, in zijn mond is het Woord van God niet meer dan een holle klank.

En wat opvalt is dat in de mond van de derde slaaf het talent ineens vertaald wordt met geld. Hij legde het geld van de Heer in de grond. Dat onderstreept nog eens, hoezeer deze derde slaaf vast zit in het bezitsdenken, dat niet wil weten van delen. Maar de gaven van de Heer zijn er juist om te delen. De andere twee slaven laten juist zien, dat waar de gaven gedeeld worden met andere mensen, zij zich vermenigvuldigen en ruimte ontstaat voor het goede leven met elkaar. En dat geldt niet alleen voor de gave van het geloof, dat geldt evenzeer voor de gave van aarde en haar overvloed. God betaalt de derde slaaf met gelijke munt terug. Hij krijgt, waarvoor hij bang is. Zijn leven wordt duister en donker, want beheerst door angst. En de angst ontnemt hem iedere vreugde.

Zo is deze gelijkenis een oproep aan ons allen het Koninkrijk tegemoet te leven door naar onze mogelijkheden, die gegeven zijn met onze situatie, de gave van het geloof, hoop en liefde te delen en metterdaad uit te dragen in de wereld rondom. het is een oproep om ons niet te laten overspoelen door angst, maar door hoopgevend te leven uit de hoop op het Koninkrijk. En dat zal een feest zijn. Want God zal met zijn liefde en genade alles in allen zijn. Laat ons die toekomst tegemoet blijven hopen.

Amen.

Orgelspel